

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Prooemivm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

HENRICI CANISI,
NOVIOMAGI, BELGÆ,
PRÆLECTIONES ACADEMICÆ
IN LIBROS V. DECRETALIVM
GREGORII P. IX.

P R O O E M I V M.

Uod Justinianum Imp. divinitus movit, ut superiorum suorum Imperatorum Constitutiones & veterum Jurisconsultorum responsa in Codicem ac Digesta certo & definito ordine redigeret, præcisus superfluis; additis, quæ desiderabantur; sublatis quoque contrariis, & quæ in speciem pugnare videbatur certo temperamento compositis, ad id usum operâ Triboniani viri amplissimi, aliorumque virorum illustrium, ut restatur duplex Constitutio Cod. *sub tit. De vet. iure enucleando*: idem postea movit, non absque instinctu divino, Gregorium IX. summum Pont. qui anno Dom. CIO. CC. XXVII. ad Pontificatum evehctus est, ut & prædecessorum suorum Constitutiones, & Decretales Epistolas variè dispersas, in hos quinque Decretalium libros certo ordine conjiceret, non minus refecatis superfluis & contrariis, atque à se adjectis, quæ ad operis perfectionem pertinere videbantur; usus & in hanc rem alienâ operâ, videlicet *Raymundi de Pennafortis*, Hispani, ex Ordine Prædicatorum, Pœnitentiarii & Capellani sui, viri factorum Canonum & legum civilium peritissimi, quemadmodum constat ex præmio horum librorum. Hic Raymundus (ut hoc obiter inseram) paucis ab hinc annis à Clemente VIII. ob vitæ innocentiam & miraculorum gloriam publicâ auctoritate in Sanctorum numerum relatus est: ut vel hoc etiam nomine hi libri Decretalium acceptiores nobis esse debeant, à tanto viro in unum collecti. Quare sicut beneficio Justiniani Imp. in causis civilibus certo & explorato jure utimur; ita & in rebus ecclesiasticis ac spiritualibus Be-

neficio Gregorii IX. P. M. Non quodd ante nulum omnino fuerit jus certum in Ecclesia Christiana (siquidem aliter constat ex *can. 1. 2. & 3. Dist. 20.*) sed quodd id jus in unum & certum corpus coactum non esset, atque idcirco ejus fides in plerisque in dubium revocaretur. Huic igitur malo his suis libris occurrit Gregorius noster.

Cæterum cum natura certis limitibus non contenta, novas semper formas edere deproperet, ut loquitur Justinianus *l. 2. §. sed quia divina C. De vet. iure enucleando*, & Bonifacius VIII. in *Præfat. lib. 6. Decretal* factum est, ut propter casus novos, post editionem horum librorum enatos, qui & definitione Pontificiâ indigebant, accesserit huic operi Gregoriano sextus Decretalium Bonifacii VIII. Item Decretales Clementis V. quas idem *Clementinas* vocamus: item Extravagantes tam communes quàm Joannis XXII. quæ completius hoc jus nobis reddiderunt, & Corpus Canonicum constituunt. Verum quidem est & *Gratiani* Decretum unâ ubique cum hoc corpore circumferri, sed id magis usu fori & scholæ, quàm publicâ auctoritate: cum Gratianus homo privatus fuerit, Monachus Bononiensis, ex Ordine S. Benedicti; nisi quodd postremò Gregorius XIII. S. Pont. illud recognosci curaverit, ipsiusque auctoritate in publicum prodierit, de quo latius egi in *Summa Juris Canonici* Not. 1.

Itaque explicaturus hos libros Decretalium Gregorii IX. cum modum servabo, ut in singulos Titulos paratiela, id est summaria Titulorum præmitram: deinde ea tantum capitula mihi perstringenda sumam, quæ majoris momenti & ex re Auditorum magis fore videbuntur. Etenim singula persequi infiniti operis es-

A

fery

set; unde delectu opus: nec omitam si quæ in libris sexti Decretalium, Clementinis, Extravagantibus & Decreto Gratiani necessaria extant, huc revocare. Imò & quæ in Concilio Tridentino adeoque in libris Juris ad rem per-

tinencia traduntur, huc quoque, quantum necessitas postulabit, transferam, ut ita plenior sit præfens tractatus: dum tamen vestra, Auditores, benevolentia attentionem & audiendi diuturnitatem mihi docenti accomodet.

IN TIT. I. LIBRI PRIMI

De summa Trinitate & Fide Catholica.

SUMMARIA.

1. Ratio ordinis.
2. Quid circa SS. Trinitatem sit credendum.
3. Error Joachimi Abbatis & Almarici Carnotensis.
4. Quid quislibet credere teneatur.

Auspicaturus hoc opus suum Gregorius IX. primò omnium collocat Tit. De summa Trinitate & Fide Catholica, tamquam basim reliquorum Titulorum subsequendum, imò omnium actionum nostrarum. Etenim in Deo (inquit D. Paulus) vivimus, movemur & sumus, Act. 17. circa fin. De fide Catholica his verbis disserit D. Augustin. Serm. 38. de tempore, Nullæ, inquit, sunt majores divitiæ, nulli thesauri, nulli honores, nulla mundi hujus major scientia, quam est fides Catholica, quæ peccatores omnes salvat, cæcos illuminat, fideles justificat &c.

Quare meritò hic Tit. præmittitur: qui duobus constat capitulis, desumptis ex Concilio generali Lateranensi sub Innocentio III. ut habet inscriptio: quorum priore Concilium edic formam fidei suæ, videlicet ut cum eo credamus Deum esse trinum & unum; trinum in personis, nempe Patre, Filio & Spiritu Sancto, & unum quoad essentiam divinam, quæ una & simplex est in iisdem personis, coæterna, coequalis & omnipotens, unum universorum principium: Christum ex Maria semper virgine humanam carnem induisse, operante Spiritu Sancto, eundemque passum & mortuum secundum humanitatem: deinde descendisse ad inferos quoad animam, resurrexisse verò quoad corpus, & cum utroque conscendisse caelos. Inde in fine sæculi venturum judicem vivorum & mortuorum, redditurumq; singulis secundum opera sua. Ecclesiam quoque fidelium unam & universalem esse, in qua idem ipse Christus Sacerdos est & sacrificium, cujus in Sacramento altaris corpus & sanguis verè continetur, post

consecrationem à Sacerdote ritè ordinato factam, qui vice Christi id efficit.

Meminit & hoc cap. Sacramenti baptismi, quod prodesse ajunt ad salutem tam parvulis quam adultis, in forma tamen Ecclesiæ à quocumque collatum; & si post susceptum baptismum quis in peccatum prolabatur, superesse poenitentiam, quæ peccatum eluatur. Denique beatitudinem pollicetur non solum virginibus & continentibus, sed & conjugatis, si rectè crediderint, & probè vixerint. Et hæc cap. prioris est summa.

Posteriori cap. rejicitur sententia Joachimi Abbatis monasterii Florentis, quam ille falsò collegerat ex Petro Lombardo Magistro Sententiarum, quòd scilicet in Patre, Filio, & Spiritu Sancto non solum trinitas esset, sed & quaternitas: trinitas, ratione trium personarum, & quaternitas ratione divinitatis, quæ tribus personis communis est. Improbatur quoque doctrina Almarici Carnotensis, quam textus non tam hæreticam quam insanam vocat. Quænam autem ea fuerit, idem textus non aperit, sed cui lubet videat Directorium Inquisitionis p. q. 7. & Hostiensem hic in fine.

Movet hoc loco quæstionem Innocentius IV. an prædictos articulos fidei, priori capitulo recensitos, quislibet credere teneatur? Et putat in simplicioribus, & fortè, ut addit, etiam in omnibus laicis adultis sufficere, si credant Deum esse, eundemque remuneratorem omnium bonorum, juxta illud ad Hebr. 11. Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & quòd inquirentibus se sit remunerator: cæterum satis esse, si simpliciter credat, subjiciendo scilicet se fidei Ecclesiæ. In Clericis, qui Ecclesiæ præsumunt, requiri vult, ut articulos singulos fidei explicitè & distinctè teneant, can. 1. 2. & 3. Dist. 38. Verùm hæc latius non persequor: sed videri possunt D. Thomas 2. 2. quæst. 2. art. 5. cum seqq.